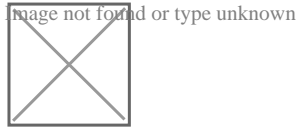

Γέρ. Θεόκλητος Διονυσιάτης, ο λόγιος Αγιορείτης του 20ού αι. (1916 - 20 Ιανουαρίου 2006)

(Μοναχός Ιωσήφ Διονυσιάτης)

/ [Συναξαριακές Μορφές](#)

Το γέννημα της περιφήμου Ναυπάκτου, αλλά και το βλάστημα και θρέμμα της Ιεράς Μονής Διονυσίου, αλλά και το καύχημα ολοκλήρου του αγιορειτικού κόσμου. Νέος 25 περίπου ετών, απόφοιτος ανωτάτων σπουδών, αφού προηγουμένως σύμφωνα με τους νόμους ετέλεσε την στρατιωτικήν του θητεία, υπακούοντας στην φωνήν της πατρίδος επιτάσσεται ξανά κατά τον φοβερόν εκείνον πόλεμον του 40, όπου και με ανδρείο πατριωτικό φρόνημα προχωρά στην πρώτη γραμμή. Μέχρι τότε δεν είχε την κλήσιν προς τον Μοναχισμόν. Όμως ο Πανάγαθος, όπου τον επέλεξεν εκ κοιλίας μητρός, αφού με θαυματουργικόν τρόπον διέσωσεν την ζωήν συγχρόνως του χάρισε τόσον την κλήσιν όσον και την πρόσκλησιν ν' αφιερωθή στον Θεόν. Υπόσχεται λοιπόν την τελείαν αποταγήν. Με την κατάληψιν της ταλαιπώρου πατρίδος μας, από τα σιδερόφρακτα στρατεύματα του Χίτλερ, διαλύεται εξ ανάγκης ο τακτικός στρατός μας. Έτσι λοιπόν εν μέσω ακόμα του φοβερού πολέμου δρομαίος ο νέος ως διψώσα έλαφος τρέχει στο Περιβόλι της Θεοτόκου.

Δεν άργησε να πληροφορηθή, ότι τόπος της μετανοίας του είναι η ευαγής Ιερά Μονή Διονυσίου και Γέροντάς του ο λόγιος και φημισμένος ηγούμενος Γαβριήλ.

Monachos Theoklitos Dionysiatis 01

Ο διακριτικός και σοφός εκείνος Γέροντας, δεν άργησεν να εννοήση ότι ο νέος δόκιμος Θεόδωρος, θ' αποτελέση σκεύος εκλογής, φως της Μονής, αλλά και ολοκλήρου του Αγίου Όρους και της Εκκλησίας εν γενει. Γι' αυτό και πολύ γρήγορα σε ηλικίαν 27 ετών (1943) τον έκειρε μεγαλόσχημον Μοναχόν.

Ως υποτακτικός διέπρεψε. Υπηρέτησε στο μαγειρείο, στην τράπεζα, το αρχονταρίκι, στο αντιπροσωπείο της Μονής ως κονακτζής, στο μετόχι Μονοξυλίτης κ.λπ. Όμως δεν άργησε να αποκαλυφθή και το συγγραφικό του τάλαντο.

Στην προκειμένην περίπτωση, βρήκε δίπλα του τον λόγιον διακριτικόν γέροντά του Γαβριήλ, ο οποίος τον υποβοήθησε να καλλιεργήση το δοθέν τάλαντο.

Κατ' αρχήν ύστερα από μια σκληρή δοκιμασία στα κατώτερα διακονήματα, με απόφαση της Ι. Συνάξεως τον προχειρίζει προϊστάμενον, αργότερα δε και αντιπρόσωπον της Μονής παρά τη Ιερά Κοινότητα.

Δυστυχώς ο επώδυνος εκείνος πόλεμος του 40' αποφέροντας γενικήν παρακμήν της πατρίδος δεν άφησεν ανεπηρέαστον και το Άγιον Όρος. Αρκεί μόνον να αναφέρουμε ότι εννέα από τις είκοσι Μονές ακολουθούσαν ιδιόρρυθμο σύστημα, δείγμα σοβαρής παρακμής οργανωμένου μοναχισμού, παρόλο ότι και σ' αυτά τα ιδιόρρυθμα διέπρεψε μεμονωμένα πλήθος μοναχών.

Πλαστά αλλά και πραγματικά σκάνδαλα κυκλοφορούσαν ανά το πανελλήνιον εις βαθμόν όπου ο ιερός ημών τόπος παρεξηγήθηκε από πολλούς και μάλιστα από την ανωτέραν τάξιν.

Με την παρότρυνση τότε του σοφού Γέροντος Γαβριήλ προβαίνει ο Μον. Θεόκλητος στην συγγραφήν του πρώτου αξιόλογου έργου του, δηλαδή του βιβλίου «Μεταξύ ουρανού και γής». Το βιβλίο αυτό, με τόσο γλαφυρό και λογοτεχνικό ύφος, παρουσιάζει το κάλλος του αγιορειτικού μοναχισμού, σε βαθμό ώστε δεν άργησε να φθάση και στις ανώτερες πολιτικές αρχές. Αποτέλεσμα ήταν να βραβευθή από την Ακαδημίαν Αθηνών. Έτσι λοιπόν, γίνεται ο νεαρός λόγιος αιτία προβολής αλλά και θετικών σχολίων του Αγιωνύμου Όρους και κατ' επέκτασιν του μοναχισμού.

Το βιβλίο όμως αυτό ήταν και η καλή απαρχή. Έκτοτε ο αείμνηστος λόγιος αυτός Μοναχός προέβη σε πλήθος αξιόλογων έργων, αλλά και άρθρων σ' όλα σχεδόν τα χριστιανικά έντυπα, αλλά και σε πολλές προφορικές διαλέξεις, κατόπιν προσκλήσεως υπό πολλών επισήμων. Κατά το έτος 1963 εωρτάσθη πανηγυρικά η χιλιετηρίς του Αγίου Όρους. Μετά τις εορταστικές εκδηλώσεις, ο π. Θεόκλητος προσεκλήθη επισήμως, τόσο από το παλάτι, όσο και από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Την εποχήν εκείνην ετύγχανε η ταπεινότης μου να φοιτά εν Αθήναις. Δεν θα ξεχάσω τις γλαφυρές διαλέξεις του στην Ακαδημίαν Αθηνών, στο Πανεπιστήμιον, στην Αποστολικήν Διακονίαν και αλλού, οι οποίες ήσαν κατάμεστες κόσμου.

Στο Πανεπιστήμιο προσεκλήθη από τον αείμνηστον καθηγητήν Τωμαδάκη να ομιλήση για τον Γρηγόριον τον Παλαμάν. Στην Αποστολικήν Διακονίαν υπό των καθηγητών της Θεολογίας Αθηνών, οι οποίοι και προς τιμήν τους εκάθοντο στα έδρανον ωςάν μαθηταί να παρακολουθήσουν ένα καλόγηρον.

Εις τα πλαίσια των δραστηριοτήτων του, η αξιολογώτερη προσφορά του αειμνήστου Γέροντος ήταν στην Ιεράν Κοινότητα όπου επί σειράν ετών διηκόνησεν ως αντιπρόσωπος και πρωτεπιστάτης.

Η περίοδος 1965-1973 ήταν για το Αγιώνυμον Όρος αλλά και ολόκληρον την ορθοδοξίαν μία περίοδος φοβερής δοκιμασίας. Αυτήν την περίοδο Πατριάρχης ετύγχανε ο αείμνηστος Αθηναγόρας.

Δεν είμαι σε θέσιν να κρίνω αν εννοούσεν αυτά που έλεγεν ή αν ήταν ένας μεγάλος

διπλωμάτης.

Αλλά και η διπλωματία στον χώρο της Εκκλησίας δεν έχει θέσιν και προ πάντων επί δογματικού επιπέδου. Κατ' αρχήν προέβη κατά το 1965 εις την περιβόητον εκείνην άρσιν των αναθεμάτων του σχίσματος, πράγμα απαράδεκτον αφού πρώτα δεν ήρθαν οι λόγοι του σχίσματος μεταξύ ορθοδόξου και δυτικής Εκκλησίας. Δεν έφτανε αυτό, κατεσκανδάλισε τους πιστούς και μάλιστα τους ευαίσθητους αγιορείτες με δηλώσεις τελείως ανορθόδοξες όπως π.χ. «ένωσις άνευ όρων και ορίων», «κάτω τα δόγματα», «τό δόγμα εναντιώνεται στην αγάπην» κ.λ.π.

Ανάστατοι οι αγιορείται προέβησαν οι πλείστοι εις την αποκοπήν του μνημοσύνου του Πατριάρχου. Αρκετοί και μάλιστα ευλαβείς μοναχοί αλλά απλοϊκοί, παρεσύρθησαν στον ζηλωτισμόν, όπου έκτοτε και μέχρι σήμερα διατηρείται στην Ι. Μ. Εσφιγμένου. Πολλές διαμαρτυρίες έγιναν και από τον ελλαδικόν χώρο και μεμονωμένα από το Άγιον Όρος.

Όμως η επίσημη εκπροσώπησις του Ιερού τόπου είναι η Ιερά Κοινότης. Την εποχήν όμως εκείνην σχεδόν όλοι οι αντιπρόσωποι ήσαν ολιγογράμματοι.

Όμως η θεία πρόνοια οικονόμησε να σταλή αντιπρόσωπος από την Ιεράν Μονήν Διονυσίου ο Μοναχός Θεόκλητος. Εκείνην την εποχήν Ιερά Κοινότης και Θεόκλητος εταυτίζοντο. Ευαίσθητος όπως ήταν σε θέματα πίστεως με δική του πρωτοβουλία η Ιερά Κοινότης με δηλώσεις και επιστολές που συνέτασεν ο ίδιος ο π. Θεόκλητος ανέλαβεν την πρωτοβουλίαν του αγώνος· ένα μόν να διαμαρτύρεται αλλά και να ελέγχει κάθε είδους παρεκτροπών, άλλο δε να διαφωτίζη τους ευλαβείς απλοϊκούς αγιορείτες, ότι η Εκκλησία δεν χάθηκε όπως ασυστόλως εξεστόμιζαν πολλοί «ζηλωταί», όπου και προέβαλλαν πρόβλημα συνειδήσεως παραμονής εις την Εκκλησίαν. Ωσάν δε διέξοδον την προσκόλλησιν σε μία από τις πολλές ζηλωτικές παρατάξεις. Άλλο πρόσωπα άλλο Εκκλησία ως θεσμός.

Στον αγώνα αυτό πρωτοστάτης υπήρξεν ο αείμνηστος π. Θεόκλητος. Και όντως ο Πατριάρχης Αθναγόρας απήλθε. Διαδέχεται ο ταπεινός Δημήτριος τον θρόνο. Κατευνάζει τους ευσεβείς· λείψανα όμως του ζηλωτισμού παραμένουν μέχρι σήμερα. Εύχομαι οι σημερινοί να προσέξουν αλλά και διορθώσουν τα λάθη των παλαιότερων προς αποκατάστασιν της εσωτερικής ενότητος.

Αλλά σαν να μην έφθαναν τα δικά μας έρχεται τώρα η ρωσική Εκκλησία με τη σειρά της και εξαγγέλλει κάτι το φοβερό· αποφασίζει την μετάδοσιν των Θείων Μυστηρίων στους παπικούς κατά το έτος 1970. Το γεγονός αυτό συνεκλόνησεν ολόκληρο το Άγιον Όρος και μάλιστα έντονο τυγχάνει στο Όρος και το ρωσικό στοιχείο. Την Μονήν του Ρωσικού συχνά πυκνά επισκέπτονται Ρώσσοι αρχιερείς και κληρικοί. Εν συνεχεία περιοδεύουν σ' ολόκληρο το Άγιον Όρος.

Πώς θα έχουμε κοινωνία μαζί τους; Τόσον ο π. Θεόκλητος, όσον και ο αείμνηστος Γέροντάς του, άλλη μεγάλη προσωπικότης του Αγίου Όρους αντέδρασαν αστραπιαία γραπτώς και προφορικώς αλλά και η ίδια η Ιερά Κοινότης

διεμαρτυρήθη τη προτροπή του Ι.Μ.Δ. Θεοκλήτου.

Μάλιστα σε μίαν επίσημον επίσκεψιν μετά την εν λόγω απόφασιν του τότε

Πατριάρχου Ποιμένος, ο αείμνηστος Θεόκλητος, ετόλμησε στην επίσημον προσφώνησιν να ψέξει την εν λόγω αντι ορθόδοξον ενέργειαν. Ενθυμούμαι ακόμα παρεπιμπτόντως και τον αείμνηστον Γέροντά μου Π. Χαράλαμπον, ηγούμενον τότε της Ιεράς Μονής Διονυσίου, σε μίαν επίσκεψιν ρώσων ιεραρχών στην Μονήν μας, με όλην του την απλότητα ετόλμησε και τους υπέβαλε σε πραγματική ψυχρολουσία, ψέγοντας αυτήν την πράξιν.

Πιστεύω ότι στην μετ' ου πολύ ανάκλησιν της εν λόγω αποφάσεως συνετέλεσε κατά κύριον λόγον το Άγιον Όρος και μάλιστα η Ιερά Κοινότης με πρωτοβουλίαν του αειμνήστου Θεοκλήτου.

Κατά την περίοδο 89-90 Πρωτεπιστάτης Άγίου Όρους διετέλεσεν ο π. Θεόκλητος. Εκείνο το διάστημα μία ομάδα «ζηλωτών μοναχών» εκμεταλλευομένη την λειψανδρίαν της Ι. Μ. Δοχειαρίου, ηθέλησε κατά το πρότυπο της Εσφιγμένου να καταλάβη την Μονήν. Εγκατεβίωσαν εντός δήθεν ως διακονητές αλλά με αρχιτεκτονικόν σχέδιον, τόσον οι Δοχειαρίτες (μερικοί γέροι), όσο και οι ιεροκοινοτικοί... αγρόν ηγόρασαν. Όμως δεν διέλαθε της προσοχής του πανέξυπνου Πρωτεπιστάτου.

Συγκαλεί αμέσως σύναξιν και αποστέλλει αντιπροσωπείαν εις την Μονήν. Εκ των υστέρων απεδείχθη ότι στην τρίχαν (πού λένε) γλύτωσε η Μονή να πέση στα χέρια των ζηλωτών. Καθώς ομολογούν οι τότε αντιπρόσωποι το επίτευγμα αυτό ανήκει εξ ολοκλήρου στον τότε Πρωτεπιστάτην Θεόκλητον Διονυσιάτην.

Αλλά είμαι υπόχρεος να θίξω και μίαν άλλην σοβαρήν πτυχήν της προσφοράς του αειμνήστου. Όταν ο π. Θεόκλητος ανέλαβε αντιπρόσωπος τα εννέα από τα είκοσι Μοναστήρια ήσαν ιδιόρρυθμα. Δεν γνωρίζω πόσο πόνεσε και προσευχήθηκε ώστε να αναλάβει την τόλμην της επανδρώσεως αλλά κοινοβιοποιήσεως των ιδιορρύθμων. Αποκορύφωμα ήταν η επί πρωτεπιστασίας του (1984-5), όπου αντιπρόσωπος ετύγχανε τότε η ταπεινότης μου, εξαγγέλλει πρώτον σ' εμένα το λίκαν παράδοξον και τολμηρόν: Θα καλέσω εξ αρχία για το Βατοπαίδι. Διστακτικός εγώ του απαντώ: «Γέροντα, εκεί μέσα είναι σφηκοφωλιά, πού να μπούμε πάνω τους;» Κι εκείνος με πεποίθησιν στην Παναγία μας: «Έπειδή το θέλει η Παναγία μας θα συνεργήση». Πράγματι, μόνον ένα τεράστιον θαύμα μπορεί να χαρακτηριστεί πώς η ισχυρή αλλά παρηκμασμένη Μοπή Βατοπαιδίου μετετράπη σε πρωτότυπον κοινοβιακήν Μονήν. Και το έργον αυτό ανθρωπίνως κατά πρώτον λόγον ανήκει στον Μοναχόν Θεόκλητον.

Αυτά και πολλά άλλα ήσαν τα επιτεύγματα του αειμνήστου Γέροντος. Θα πείτε και ποιο ήταν το όπλο του. Όπλο του ήταν η πίστις αλλά και η πραγματική αφοσίωσίς του στην Κυρία μας Θεοτόκον, την οποίαν όλα του τα χρόνια αισθανόταν Μανούλλα του και κυριολεκτικά την λάτρευε.

Όπλο του Θεοκλήτου ήταν ακόμα η νοερά και αδιάλειπτος προσευχή την οποίαν καλλιεργούσε σ' όλα του τα χρόνια. Μάλιστα, έγραψε και ειδικό βιβλίο περί νοεράς προσευχής.

Στα πλαίσια της προσφοράς του είναι και το σπουδαίο συγγραφικό έργο του. Αριθμούνται άνω των 70 περισπουδάστων συγγραμμάτων εκτός επιστολών, άρθρων, διαλέξεων κλπ. Μνημονεύω μόνο μερικά όπως το «Μεταξύ ουρανού και γής», «Γρηγόριος Παλαμάς», «?Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης», «Μαρία Μητέρα του Θεού», «Η αίρεσις των νεορθοδόξων», «Αθανάσιος ο Ιβηρίτης» κ.λ.π.

Επειδή όμως ο χώρος της ιστοσελίδας διαμαρτύρεται, περαιώνω (χωρίς να κλείσει μ' αυτό το κεφάλαιο Θεόκλητος Διονυσιάτης), αφού κάμω μνείαν και του γεροντικού αλλά οσιακού τέλους του Γέροντος.

Με τ' ανωτέρω δεν προτίθεμαι να τον αγιοποιήσω ούτε να τον θεωρήσω αμέτοχον από ανθρώπινα σφάλματα· τουναντίον επειδή έζησα αρκετά μαζί του, του σημειώνω πολλά ανθρώπινα λάθη. Όμως και πάλιν η δόξα του Θεοκλήτου ήταν ότι εύκολα ανεγνώριζεν και ανακαλούσε τα σφάλματά του.

Έζησε τα τελευταία του χρόνια εφησυχάζων εις το κάθισμα των Αγίων Αποστόλων, ακριβώς έξω και απέναντι της Μονής Διονυσίου. Ασχολείτο κυρίως με την προσευχήν, την ανάγνωσιν και την συγγραφήν. Η τροφή του πάντα και σ' όλα τα χρόνια λιτή και πολλάκις άγευστη.

Πέρασε στα τελευταία του δοκιμασίες με την υγεία του. Βγήκε έξω για νοσηλείαν, αλλά ο νόμος της φθοράς είναι ικανός για όλους. Επιστρέφει και μένει οριστικά εντός της Μονής και ζεί υποδειγματικά οσιακόν βίον. Την δε 7ην Ιανουαρίου 2006, ημέραν του προστάτου της Μονής Ιωάννου του Βαπτιστού και κατά την χαρμόσουνον ώραν όπου εψάλλετο ο πολυέλεος του Προδρόμου, παρέδωκεν ο αείμνηστος Γέροντας εις χείρας Θεού την οσίαν ψυχήν του.

Αιωνία αυτού η μνήμη.